

مصوباتی که قانون نیست

رای شعبه 42 دیوان عالی کشور درباره
عدم امکان اطلاق قانون به مصوبات
شورای عالی انقلاب فرهنگی

عباس آخوندي: وظايف شوراي
انقلاب فرهنگي هيچگاه در مجلس
به تصويب نرسيده و به قانون
تبديل نشده است

روز گذشته رای شعبه چهل و دوم دیوان عالی کشور در چارچوب ماده ۲۸ قانون آیین دادرسی مدنی در خصوص تعیین صلاحیت صادر شد که اهمیت بسیاری در روند آتی تصمیم‌سازی‌های تقنینی کشور خواهد داشت. بر اساس این رای امکان اطلاق قانون بر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی ممکن نخواهد بود. این رای با توجه به اینکه نهادهایی چون شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی فضای مجازی در حوزه موضوعاتی چون بحث حجاب و طرح صیانت و... برای خود شأن قانونگذاری قائل هستند بسیار مهم است. در همین خصوص عباس آخوندي با انتشار یادداشتی در این زمینه نوشت: «اهمیت این رای از اینرو است که رسماً حکم به عدم امکان اطلاق قانون بر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌کند. در بند ۷ رای صادره تصریح می‌شود که «اطلاق قانون یا تصمیم آن به مقررات وضع شده توسط سایر واحدهای دولتی از جمله مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنای حقوقی و وجاهت قانون از منظر قانون اساسی ندارد. لذا این قبیل مصوبات بر فرض صلاحیت مقررات‌گذاری در ردیف تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولتی به شمار می‌رود و در صورت عدم مغایرت با احکام شرع مقدس و قوانین موضوع و خارج نبودن از حدود اختیارات قوه مجریه به تشخیص مراجع و مقامات ذیصلاح معتبر و متبع است.» این رای نه تنها ناقض اطلاق قانون به مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی است که اعتبار آنها را منوط به

تایید قوانین موضوعه و اختیارات قوه مجریه می‌داند. به عبارت دیگر دولت در صورت تشخیص مغایرت آنها با قوانین موضوعه یا سیاست‌های خود می‌تواند آنها را نقض کند و این نکته بسیار مهمی است.» او ادامه می‌دهد: «در یادداشتی که در 6/اسفند/1401 تحت عنوان جامعه در اسارت انقلاب فرهنگی انتشار دادم، یادآور شدم که «شرح وظایف شورای انقلاب فرهنگی در 28 ماده ملغمه‌ای از قانونگذاری، اجرا و داوری است که هیچ‌گاه در مجلس شورای اسلامی به تصویب نرسیده و به قانون تبدیل نشده و آشکارا مغایر قانون اساسی است. حیطة مداخله‌های گسترده شورا و دبیرخانه آن که بخشی مداخله آشکار در حیطة وظایف و اختیارات مجلس در مقام قانونگذاری است و بخشی دیگر مداخله مستقیم در وظایف قوه مجریه و دستگاه‌های اجرایی ذریبط است، نمونه کامل عدول از حاکمیت قانون در کشور است.» آخوندي در پایان می‌نویسد: «در زیر به یادداشت جناب آقای دکتر محمد جلالی، عضو هیات‌مدیره انجمن حقوق‌شناسی در این باره و متن حکم ابلاغی توجه کنید. اینجانب نیز به سهم خود به عنوان يك شهروند و فعال سیاسی و اجتماعی از جناب دکتر حسین‌علی امیری، رییس شعبه 42 و مستشاران ایشان آقایان اصغر عبدالهی و سعید حمزه‌ای‌نژاد که آزادمنشانه اقدام به صدور این حکم کرده‌اند، اظهار امتنان و سپاس دارم.»

رای درخشان دیوان عالی در حمایت از حق و آزادی

محمد جلالی

با مطالعه این رای بسیار قوی ملاحظه می‌گردد که قضات شریف، دانا و دغدغه‌مند این شعبه با تسلط بر ادبیات و نیز مفاهیم و اصول حقوق عمومی به زیبایی هر چه تمام‌تر به دفاع از مرزهای اصلی و قطعی این رشته از حقوق پرداخته و خود را در چنبره ویران‌کننده چارچوب‌های مقرر حکومتی در قالب ساختارهای خارج از قانون و صلاحیت‌های خودخواسته و خودخوانده برخی نهادها محدود ندیده و با نگاهی دقیق و حق و آزادی‌مدارانه به دفاع از این اصول مبادرت کرده‌اند. مطالعه این رای و آگاهی از آن به همراه استقبال از محتوای آن کمترین قدرشناسی از نقش قضات شریف و عزیز است که با وجود همه مشکلات سخت و نرم‌افزاری دست روی دست گذاشته و ضمن یاری افراد در معرض ظلم قرار گرفته فرصت را غنیمت شمرده تا در حد توان خود از مرزهای به

شدت

در معرض تهاجم حقا و آزاديها و نیز از برابري و عدالت دفاع نمایند. با آرزوي بيش و بيشتر شدن چنين قضاتي و دیدن افزون‌تر چنين تصميمات درخشاني، همگان را به مطالعه اين راي مهم و ارزنده دعوت مي‌نمايم.

عضو هيأت‌مدیره انجمن علمي حقوق‌شناسي
و عضو هيأت علمي دانشگاه شهيد بهشتي

شماره: ۱۴۰۲ شماره: ۳۱ شماره: ۱۴۰۲ شماره: ۳۱